

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пош.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Вієнні 7-50 зол.
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бос-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друківні: 29-28.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

„Найкращий канцлер від часів Бісмарка...“

Боротьба д-ра Гайнріха Брінінга проти воюючого націоналізму і комунізму.

Львів, 17. жовтня 1931.

Весь міжнародний світ політиків і економістів, свідомих інтернаціонального значіння подій — для сього загалу може й другорядних — моментів нинішніх внутрішніх перипетій у різних державах Європи, а запертим віддихом слідкував за трюхановою дебатами німецького Райхстагу, що рішав про долю нового кабінету канцлера Брінінга. Всі відповідальні ділячі на якомунедбудь відтинку господарсько-політичного міжнародного фронту здавали собі ясно справу, що втримання нинішнього кабінету при владі дасть можливість розвинути подіям так мовити нормальним шляхом, — абстрагуючи, арештуючи, від остаточного кінця того розвитку, який може бути й не зовсім шасливий. І навпаки, — не підлагало для нікого найменшому сумнівові, що упадок Брінінга означає початок великих внутрішніх потрясень, які не торкаються лише самої Німеччини, але й усіх тих проблем, у вирішенні яких Німеччина грає величезну роль та без вирішення яких світ западається у щораз глибоше трясинавину нужди й розвалу.

Впав перший кабінет канцлера Брінінга формально у звязку з димісією міністра закордонних справ д-ра Курціуса, члена німецької народної партії („Фолькспартай“), скрайнього правого крила урядової більшості, яка йшла через т. зв. „Ляндфольк“, католицький центр, демократів („державна партія“) і різні дрібні групи до соціал-демократів включно. Залишала та більшість на боці дві скрайні партії правих („німецьких націоналістів“ Гугенберга та „національних-соціалістів“ Гітлера) та скрайню лівіцію, себто комуністів. Коли візьмемо під увагу, що ця здекларована права й ліва опозиція розпоряджалася 225 голосами (107 Гітлерівців, 41 Гугенберг і 77 комуністи) на 577 усіх членів Райхстагу, стане ясно, що позірною поважною урядова більшість фактично залежала від ласки соціалістів з одного боку (137 голосів) та правих груп „Фолькспартай“ (30) плюс „ляндфольк“ (19) плюс баварська „Фолькспартай“ (19), разом 68 голосів, які в свою чергу мали магнетичний вплив на католицький центр (68 голосів), який з природи річ дуже неохоче кооперує з соціалістичним табором.

Втримувався Брінінг надзвичайно зручним лавруванням між соціалістами й „народниками“, правляючи декретами та даючи в тих декретах раз одним то знову другим дрібні концесії. Відрізнялося це підчас останньої женецької сесії, коли явна поразка Курціуса в справі митної унії з Австрією („аншлюс“) зворохнула проти нього його власну партію та під напором правих насторожила проти цілого уряду. Тоді Брінінг, не здоволюючись міністерства, димісіонував з цілим кабінетом. Творення нового уряду на підставі місії, одержаної від президента республіки Гінденбурга, надбало за величезну, який не зможе опертись шаленої кампанії зправа і зліва та острах перед маршем анархії — казав цілому рядові проміжних осіб відмовитись від співпраці з упертими канцлером. Тоді Брінінг зрезигнував з призначення собі партії шляхом поклонювання до кабінету їхніх лідерів, зрезигнував теж з великих імен. Він покликав до уряду слабо заангажованих у політичному житті авторитетних фахівців, а два найважливіші і найбільше спірні ресурси — мініства закордонних і внутрішніх справ — поділив в той спосіб, що перший з них перейняв сам, а другий передав — міністрові Райхсхатері, генералові Гренерові. Таким робом новий німецький уряд набрав виразу фізіономії „кабінету Брінінга“, як окремої індивідуальності, опертої ще на авторитеті індивідуальності Гінденбурга, й кабінету офіційної збройної німецької сили — війська і поліції. Військо-поліція в поєднанні, як однодумець, зго-

жавного шефа, військового маршала — це в загально-прийнятій людській оцінці синоніми суспільно-політичної реакції й державницької диктатури. Однак у даному випадку таке поняття зовсім фальшиве: маршал Гінденбург, канцлер д-р Брінінг і ген. Гренер з „райхсхатерою“ та поліційним апаратом стали саме заборонами конституційно-демократичного ладу, заборонами обов'язуючої правоти, проти всіх чинників, задіяних у націоналістичну чи комуністичну революцію, як радикальний лік на всі сучасні німецькі блячки, — проти всіх чинників правої та лівої реакції.

Аж до останніх днів підозрювали Брінінга у закулісовому контакті з правницею Гугенберга і Гітлера. Останні дні цю легенду розвіяли. Конгрес збюкованого націоналістичного табору в Гарцбургі виступив проти Брінінга, як проти „останньої запори на шляху до побіди націоналізму“ та заповів йому боротьбу без ніякого стриму. Зразок цієї боротьби показав відразу один з лідерів того табору, б. президент нім. Державного Банку д-р Шахт („mehr Talent, als Charakter“), який — буючи в уряді, вдарив у Державний Банк, розкриваючи його найкритичніші таємниці. У відповіді Брінінг грізно заповів у Райхстагу безпощадну боротьбу з усім насильством та ревеліями про — корупцію деяких діячів правих...

У великому експозе Брінінг не оперував ніякими цифрами, що лягло б на німецьку і світову кризу. Він поставив перед парламентом дилему: або за ним, за співпрацею у мирній нахилі т. зв. „міжнародної розв'язки“ (воєнні довги, репарації, валюта, роззброєння), за перетривання за всяку ціну сучасної страшної кризи без вживання ніяких радикальних

Докажіть ділом,

що клич „свій до свого“ не є для Вас пустим звуком і обезпечуйте свої будинки у дозволений законом 1/3 частин, а давжності на повну вартість в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові, вул. Руська ч. 20,

метод, — або за ризиком радикальних потрясень.

І парламент цього ризика злякався. Побідила програма сильних нервів і правопорядку. Але передовсім побідила авторитет людини. Не було одного опозиційного промовця, який не схилив би голову перед особою д-ра Брінінга. Представник „народників“, заявляючи перехід до опозиції, у довгих зворотах декларував честь і пошану своєї партії для самого канцлера. У висліді — новий кабінет отримав довіру 294 голосами проти 270, при чому відкинуто й інші два внески з застереженнями проти нового уряду. Внесок на розв'язання парламенту й розписання нових виборів здобув 252 голосів проти 320. Тут і там більшість невеличка. Але ця більшість на ділі стабілізувала центро-лінійний кабінет, толерований тихцем групами т. зв. правої середини й поборюваний всіми радикальними течіями. Новий кабінет не допустить до інфляції; буде поборювати націоналістичні й комуністичні боївки, а в закордонній політиці триматиметься лінії Штресмана.

Опиратись буде той кабінет на авторитеті осіб: Гінденбурга і Брінінга. Про цього останнього англошисав один з його противників, що це „найкращий канцлер від часів Бісмарка“. Чи вдасться Брінінгові створити нову Німеччину, як Бісмаркові, невідомо. Але він перейде напевне до історії як той, хто проявив великий розум і велику енергію у змаганні зругувати батьківщину.

З наших церковних справ.

Commissio „Pro Russia“. — Congregatio „Pro Ecclesia Orientali“. — З організаційних справ греко-католицької церкви.

Вже від віків інтересувався Ватикан справами православної церкви давнішої Московщини, а описав світові російської імперії, зі задушевним наміром принадиати для себе великий східно-європейський православний світ і таким чином у значній мірі здійснити асаду „одни пастир і одно стадо“. У практиці ці заходи були дуже обмежені і тапні місіонарі приєднували для католицькому спорадично тільки деякі одиниці з кругів високої російської православної аристократії, не раз навіть з найближчого царського оточення. На ширші православні круги, а тим більше на московські маси, ця акція не мала ніякого впливу. Офіційна православна церква остала аж до вибуху червоної революції виключно володітелькою поверх одної сотні мільонів душ, не рахуючи т. зв. староіврів і різних сектантів, що відпали від неї.

З вибухом революції, в часі формування української державности на Дніпрі віддала від неї значна частина православних українців, що утворили власну українську автокефальну православну церкву, зліквідовану описав більшовиками. Від офіційного російського православ'я відпала також і так звана жива церква, що мала деяку протекцію більшовицької влади і сьогодні дає православі в границях СРСР в руїнах та тязько припускати, щоб дивигулося воно колинебудь до передової сили і значіння.

Католицизм за царських часів територіально не тільки не поширився, але навпаки, отратив дуже багато, бо православна церква при чинній допомозі російського уряду сарокими указами знищала цілковито в часі від 80 років XVIII. віку рік 1875. католицизм у формі унії на українських і білоруських аемлях, які анектувала від колишньої Польщі.

З приходом більшовицької влади змінилася основною певнові відносини з колишній Росії, а

теперішньому Союзі Соціалістичних Радянських Республік. В часі революції винищено велику частину російської православної аристократії та інтелігенції, велика її часть пішла у світ на політичну еміграцію, а розмірю нечисленні її решти пішли на службу більшовиків. Червона влада для свого закріплення повела політику знищення не лише кожної церковної організації, але й її фундаменту — себто віри. Події відомі і а їх не потребує наводити. Зокрема наука релігії і моделе покоління в СРСР виховується у безвірстві. Духовників всіх віросповідань побидали там громадянських і політичних прав і зробили з них, а навіть їх дітей, дієвих парії. Про можливість виховання і вишколення духовного доросту нема і мови. Всюди офіційна вірна з релігією, церквою і Богом. Очевидно, у таких відносинах пропаганда і організація католицизму там виключена.

Унійна акція — характеру більше теоретичного як підатковка до майбутньої практики — розпочалася ще перед світовою війною і в ній передовою роллю відіграв митроп. Шептицький. Для пропаганди унійної церковної ідеї уряджувало везергедські візди на Мораві, які відправляло і після війни. Стігалися там унійні ділячі різних таборів і церков, якої — підчеркую — тільки деяким відомощом є і сучасна унійна акція в Польщі.

Не дармували, очевидно, і катихазські круги, що з природи річ мусіли поставити себе дуже різко проти більшовицького режиму взагалі, а проти їхньої церковної політики зокрема. Рахуючися з можливостю, а навіть з певністю упадку більшовицької влади, приготували Ватикан вже сьогодні кадри духовників-місіонарів для ширення католицизму і організації католицької церкви римо-кат. та східного обряду у відводиний час. Значна ідея польського архієпископа Ронна

про так звану двообрядність духовників себто, щоб римо-кат. священник мав право відправляти богослуження не тільки в римо-кат. обряді, але і по обрядах східної (православної) церкви у старослов'янській мові, бо цей плян був подиктований головно, як не виключно, інтересами польської національної політики. Католицьке місієне духовенство для славянського сходу має виховувати у східному — т. зв. візантійському обряді.

Створено у Ватикані окрему комісію „Про Руссія“, котрою головою є архієп. д'Ербіні, що має на меті організувати і вести унійну акцію на теренах колишньої царської імперії (звіси і Північ), отже включно в Наддніпрянську Україну. Пішла пропаганда католицизму у східному (візантійському) обряді передовсім серед російської політичної еміграції в Північних осередках, що увінчалася деяким, не надто великим, успіхом. Ріжні католицькі місієні чини (ордени) приймають політичних емігрантів москалів і вишлюють їх на майбутніх місіонерів. Інститут Орієнтальний при Ватикані розпочав ширшу працю; між іншими працює там на скромному становищі професора московської мови агадування пера як ватиканський „гомо релігюс“ кн. Волковський. У великій ватиканській політиці щодо східної церкви не грає він ані частинно цієї ролі, яку йому приписує преса, головно польська.

Одиноким нині територією, на якій має можливість працювати комісія „Про Руссія“, є північно-українські і білоруські землі під Польщею. Справою зацікавлені чинно дотичні польські римо-кат. єпископи, а саме митроп. Яблжковський у Вільні, сідлецький єпископ Пшездзевський, люблінський єпископ Фульман, луцький єп. Шельонжак, а передовсім пінський єпископ Лозінський. В унійній акції взяв визначну участь орден Базиліанів в Польщі, головно з Кракова і Вільні, а яких частіше прийняла навіть східний обряд, між іншими о. Домбровський, по національності білорус. На унію перейшли деякі одиниці з православного духовенства в Польщі, як показала практика — не все з ідейних мотивів. До римо-кат. духовної семінарії в Пінську прийнято якусь частину богословів східного обряду, а у біжучому році утворено окрему духовну семінарію східного (візантійського) обряду в Дубні на Волині, на чолі котрої станув агаданий вище зауп. о. Домбровський. Для поширення і скоординування акції відбуто в Пінську в останніх часах два унійні з'їзди, у котрих взяли участь зацікавлені римо-кат. єпископи, у останньому і єпископ Чарнецький та духовні діячі обох обрядів, між ними і з поміж греко-кат. духовенства з Галичини.

Унійна акція в Польщі може похвалитися, як на короткий час і на малу кількість діячів, доволі значними успіхами. Минули перші крики щодо насильного навернення православних на унію і далша акція йде правильним ходом. Журналістична об'єктивність припускає ствердити, що з цієї унійної акції нема для нас, українців, не тільки ніякої національної шкоди, а навпаки, визначна користь. Ворожо, очевидно, ставиться до неї передовсім московська і обмосковлена православна єрархія і такеж духовенство в Польщі в варшавському митрополитом Денисом на чолі і українські круги (головно емігрантські) апідстау „Укр. Ниви“. Всупереч невірним часописним вістям прийнято до семінарії в Дубні цього року і галичан-богословів і не ведеться там денационалізаційної протиаукраїнської політики.

Єп. Чарнецький є апостольським візитатором і як такий під деяким оглядом має ширшу компетенцію від дотичних римо-кат. єпископів-ординаріїв, котрим покищо підлягають вірні-

унійні східного (візантійського) обряду. Поодинокі римо-кат. польські ординарії дальшу організацію уній представляють собі ріжно — але всі вони по суті є протинні утворенню самостійних єпархій східного обряду. Розв'язка цієї переважної справи належить до комісії „Про Руссія“ і вона в інтересі поширення уній повинна розв'язати її позитивно створенням окремої єпархії для українських земель, а окремої для білоруських, бо москалі в Польщі живуть тільки в діаспорі; не мають власної території і доволі значно та скоро винагороджуються в користь поляків.

Тепер про конгрегацію для орієнтальної церкви, на котрій чолі стоїть кардинал Сінчеро. Ця конгрегація обіймає всі східні унійні церкви — чисельно дуже невзначні — сирійців, халдейців, коптів і т. д. — але найважливішу групу творять там греко-католики. Цій комісії підлягає греко-кат. церква в Галичині, в Чехословаччині (Підкарпаття, мукачівська і прип'ївська єпархії), в Югославії (крижевацька єпархія), в Румунії, де істнує кілька румунських греко-кат. єпархій на території колишньої угорської держави, малярська греко-кат. єпархія в Гайдудорог на Малярщині, як рівнож греко-кат. єпископство в Зедінеїні Державах і греко-кат. єпископство в Канаді, останні національно українські. Греко-католики в Південній Америці — рівнож українці — не мають покищо свого єпископства, але в недалекій майбутності і там воно мусить повстати. Не мають свого єпископа і українці греко-кат. в Румунії, бо буковинські (давніше станіславівська єпархія) мають тільки апостольського вікарія (о. митрат Зленко), натомість мармароські греко-кат. українці є підчинені дотичному румунському єпископові.

Єрархічної єдності українців греко-католиків — на жаль — нема. Голоси за створенням греко-кат. патріархату у Львові серед сучасної політичної дійсності зовсім нереальні, але серед змінених відносин можуть виринути як реальне домагання греко-кат. українців. Характеристична річ, що чесько-словацьке правительство з жагом, щоб на Прикарпатті утворено окрему греко-кат. митрополію в Мукачеві.

Польська преса поширює вістку, що Ватикан робить приготування, щоб греко-кат. церкву в Галичині піддати під юрисдикцію комісії „Про Руссія“. Як ствердив це п. Євген Ожарський у своєму дописі а Риму („Діло“ ч. 190. з 26. серпня 1931.) на основі авторитетних даних, у цій вістці нема ані зерна правди і греко-кат. церква в Галичині, як і деінде поза північно-українськими і білоруськими землями в Польщі, остає далше під конгрегацією для східної церкви. Тут аніяк не плянується ніяких; все було і є по старому.

Як відомо, будують в Римі комплекс величавих будинків для греко-кат. української колегії (семінарії). Знайде там приміщення 70 богословів українців зі всіх греко-кат. єпархій європейських і заморських на осн. означеного ключа, напр. з львівської єпархії 10, з перемиської і станіславівської по 8, з крижевацької трох і т. д. Те все вказує, що Ватикан має на оці далеко плучі потягнення в майбутності в ділянці церковної політики відносно української греко-кат. церкви.

Василіанський чин є нині в сталій широкій організації, створивши в Римі гідність архимандрита (генерала) ордену в особі о. Ткачука і окремою колегією. В недалекій може будучині має бути створена окрема василіанська провінція в південній Америці і тоді мабуть буде актуальна kwestія утворення там окремого греко-кат. єпископства. Василіанці відновили свій осідок (парохію) у Варшаві і роблять заходи на дозвіл на будову свого монастиря на Холмщині.

Новий чин о. Редemptористів, з якого вийшов єпис. Чарнецький, поширюється також. Перед місяцем осів він в Тернополі, а в Ковлі на Холмщині — де досі був їхній місієний дім, — має невдовзі приступити до будови власного монастиря.

Про велике значіння для справ уній греко-кат. Богословської Академії у Львові не треба тут окремо говорити. Про це писалося не раз з нашої преси і в будучині її значіння і ролі зростуть ще більше.

Д-р Степан Баран.

З побуту посла М. Лучковича

у нашому краю.

Вчора, 16. ц. м., посол М. Лучкович у товаристві посла З. Пеленського виїхав першим раннім поїздом у Стрийчину. В Стрию оглянув Повітовий Союз, де докладні інформації про Союз давали йому панове: дир. ПСК Колодницький і Негович, про хліборобство в повіті інформували інж. агроном Моссола. Відтак відвідав „Маслосоюз“, де оглянув молочарську школу. Поясненнями служив у „Маслосоюзі“ начальник О. Лис і пані директорка Бачинська. Відвідав також саль Народного Дому, де в кіно в заряді тієїж установи. По огляненні ще кількох установ відїхав на села в товаристві пос. Пеленського і директора Колодницького. У селі Добрянках оглянув всі місцеві інституції та в довгий розмові з селянами і парохом о. І. Каратицьким інформувався про економічне положення села.

В селі Угерську подивляв наш гість тамешню величаву церкву та оглянув всі місцеві інституції. Містевий парох о. А. Флонт і місцеві селяни в своїх господарствах, яким гість приглядався, давали відомості, як господарять та живуть. У малім селі Пукеничах оглянув ново-будованний Народний Дім. Дальше в Лисятичах

відвідав теж усі місцеві установи, як кооперативу та районову молочарню. Був у кількох господарів бідніших та заможніших. Вечером гостя гостяв вечерою о. Андрій Пеленський, де були місцеві селяни, які щиро витали канадського посла. Вечером тогож дня вернув пос. Лучкович до Львова. Нині, дня 17. ц. м., відвідав вже рано Дім Українських Інвалідів і їх робітню, де інж. Андрій Мельник заступник голови Т-ва УКТОНІ з пп. Брилинським та Українським давали вичерпуючі інформації про опіку над нашими інвалідами та спосіб збирання на ту ціль потрібні фондів. Опісля відвідав Українську Захоронку на стрийському передмісті, де з цікавістю приглянувся ціл організації та забавам дітей. Інформації про Товариство „Українська Захоронка“ давала п. Ірена Павликовська та учителька Захоронки.

В годині 11.45 відїхав пос. Лучкович поїздом до Лондону, а звітні поїде до Канади. На головному дворі іменем українського громадянства працює посла Лучковича сеніор д-р Степан Федак. Від У. П. явилися посли д-р Любомир Макарushка та З. Пеленський.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 20. ЖОВТНЯ 1931.

МИХАЙЛО ДРАГАН.

Перша виставка А. Н. У. М.

(Докінчення.)

Другі як Бутевич і Гордінський мають сильний сентимент до нашого народного мистецтва, де наголять чимало матеріалу для своїх мистецьких уявлень, а які осущують на основах уже сучасного мистецтва. Того роду зеднання здобутків нашого народного мистецтва з європейським мистецтвом може відшукати, що українське мистецтво знайшло би своє оригінальне місце поруч мистецтва інших народів. Завдання для мистців не звичайно привабливе і вдале, але лише для дійсно творчих мистців! Інші а царських мистців як Борачок, Зарицька, Кричевський, Перебийніс, Перфецький та Хмельюк уже в досить значній мірі просякли атмосферою нового мистецтва, хоч се всі в них почали вже творити по лінії власних індивідуальних концепцій. Все таки це мистці талановиті і можна від них сподіватись багато доброго.

Найріжноманітніше і нерівно представляється львівська група мистців (Іванець, І. Крушельницький, Лудик, Музикова, Мороз, Смольський, Чорний). Найсильніші з них Музикова і Іванець, що мають уже до деякої міри риси мистецького обличчя, — інші потребують ще досить праці над собою, щоб їх твори можна мірити суворим мистецькою мірою. Це люди молоді, а запалом і отвореними очима. Більшість із них сидить ще сильно на імпресіоністичних позиціях, які в мистецтві вже давно добути і з яких нічого цікавого вже добути не можна.

Давно вже не бачив ширший загал здобутків нашого відомого і популярного мистця О. Новаківського, тож треба з повним признанням повитати його участь у виставці. У новіших його творах вже ніхто не зуміє дошукатись ремінісценції краківської школи. Від імпресіонізму пішов він певним кроком до могутнього повного виразу і динаміки експресіонізму. „Пейсаж“ і „Повінь“ це повна транспозиція природи на чисте чуття. Хоч який сильний і могутній є Новаківський в лінії і композиції, то вся питома сила його лежить в безпосередньо кінцевій барвній плямі. Всі ті нові його праці можуть сміло визнавати сувер-

нітство на міжнародній мистецькій арені і лише з ними він повинен показатись Західній Європі, бо в тому напрямі нині пішло західне мистецтво. Щоб бути великим в мистецтві, треба бути завжди актуальним. Новаківський має силу, щоб не перестати ним бути. Це найкраще свідчить про його великий талант, який не піддається старечому заокостенінню. Праці Новаківського на виставці стали осередком усієї уваги та подиву.

Остаточний вислід виставки має дві додатні риси. Громадянство познайомилось з творчістю нових мистецьких сил і стало в курсі нових амаль на мистецькому полі, по друге, виставка викликала рух між любителями мистецтва і самими мистцями. Факт цей може мати дуже додатний вплив на розвиток нашого мистецтва. На багатороднім суперництві мистецьких груп і одиниць українське мистецтво зискує дуже багато. Виставка показала багато талановитих праць, які на ціле небо відбігають від пересічного недоволюго рівня нашого мистецтва. Розвиток нашого мистецтва ступив на добру дорогу. Треба лише, щоб громадянство пішло назустріч аматаням мистців і піддержало їх матеріально і морально.

Драконські закони викликали серед грецького населення велике обурення, а ті, хто не хотів платити податків, вважалися за вбивць.

Завдання вашингтонської конференції.

Французький прем'єр Ляваль виїхав нарешті 16. ц. м. на конференцію з американським президентом Гувером у Вашингтоні. З того приводу частіше французької преси настроєна дуже оптимістично. Вираваї на швидкий реальний успіх Ляваля рахувати годі. Все таки на основі вашингтонської конференції прийде вже у найближчій будучині до значної поправки загального положення. Будуть обговорені й вирішені всі важкі проблеми, а саме справи довгів, репарацій, розбродження, золотого підкладу валют, фінансова, господарська й політична співпраця. Однак розв'язки можна надіятися аж після повороту Ляваля, коли він зустріється знову з президентом рес

публики та своїми міністерськими товаришами. На розв'язку прийде в дипломатичній дорозі, оскільки справа торкається Франції й Америки, або, що правдоподібно, на міждержавній конференції, оскільки в гру входять справи міждержавного значіння.

У французьких політичних колах думають, що найважливішим предметом вашингтонської конференції буде справа роззброєння. Вказує на це факт, що між товаришами Ляваля знаходиться Обер, член найвищої ради кравової оборони.

Прем'єр Ляваль виступить з пропозицією створити пакт взаємної допомоги, вироблений вже конгресом Зєдинених Держав.

Японія рішилася не віддати Манджурії.

Справа запрошення представника Зєдинених Держав на засідання Ради Союзу Народів була знову предметом нарад 17. ц. м. Рішено, як відомо, 13 голосами проти голосу японського делегата вислати запрошення до американського уряду, щоб він відслів свого представника на наради в справі мирового поладання манджурського конфлікту. Японський делегат домагався, щоб утворити окремий комітет знанців для розгляду цієї справи, однак це домагання відкинуто. Зараз після засідання генеральний секретар вислав телеграму до державного секретаря, пересилаючи йому запрошення Ради до співпраці.

Американський уряд прийняв запрошення і доручив своєму обсерваторові при Союзі Народів, генеральному консулу Гільбертові, щоб заступав Зєдинені Держави в Раді Союзу.

Завоситься на те, що Японія відкине свого представника із Союзу Народів, щоб не оглядатись взагалі на нікого та мати зовсім вільну руку в манджурській справі. Вказує на те факт, що японська військ. влада не впустила америк. консула з Харбіна, Ганзена і секретаря американської амбасаді в Токіо, Сельсбері на манджурську територію, куди вони виїхали за дорозгою розгляду справи на місці. Сказано їм, що грозять їм напад китайських бандитів. Тимчасом Японія приготувалася горячково до війни. Команди японської армії та флоту видали прикази, що вказують на планування зимової кампанії. Наказано теж перегрупування дотеперішніх японських військ у Манджурії, щоб забезпечити японський стан посідання.

ОСТАННІ ВІСТІ

КОРПОРАНТИ НАПАЛИ НА ЖИД. АКАДЕМІЧНИЙ ДІМ.

На інавгурації академічного року у львівському університеті проф. ректор Кшемєневський звинув. акад. молоді, щоби пильною працею старалася створити краще завтра для народу й держави. Після інавгурації частіше польської корпорантської молоді пішла під жидівський Академічний Дім при вул. св. Тереси й вибили кільканаць шиб. Підчас демонстрацій впадала з даху цегла на голову проходжому робітникові Максимішину. Його перевезли до шпиталю. Від удару задомився Максимішиною череп. Його зоперували, всеж життя його грозить небезпека.

Поліція розігнала демонстрантів і вилерітимувала Риботицького Каз. студента прав. Мариниша Адама студ. політехніки, Ужницького Здівіслава студ. прав і Гайма Фридр. студ. політехніки.

Пат в офіційному комунікаті повідомляє, що робітника Максимішина зранила дахівка, яку скинули робітники, що працювали на даху акад. дому при закладанні електричної інсталяції. Із тих робітників приєжджали 8 як підозрілих, а двома на основі зізнань свідків доказали вину.

ВИБОРЧИЙ ПРОТЕСТ.

У понеділок Найв. Суд розглядатиме виборчі протести проти соймових виборів в окрузі ч. 28. Красностаб-Грубішів-Янів. Протести зголосили Нар. Блок і Центролів. З округи тієї одержали 3 мандати ББ, а 2 Стр. Хлопске.

ВИКОНАННЯ СМЕРТНИХ ПРИСУДІВ.

Окружний львівський суд на сесії в Глембоні в наступім постанові засудив Мих. Дмитрієва та Леонарда Семчонка з Глембоного на кару смерті за шпільажу в користь суспільної держави. Семчонка заміняли кару смерті на 10 літню в'язницю. Дмитрієва повісили.

У Лодзі повісили Адама Фатаса, якого засудив напий суд за те, що за дорозго грабів вбив сєкєстратора Штарпа. Оборона просила президента держави, щоби помилував засудженого, та президент не покористувався своїм правом.

ВБИВАЮТЬ ЛИСТАРІВ.

У Золотім Поточі біля Чєнєстохови вбили два бандити почтєра Земніцького, як він вертався від поїзду. Забрали 2.000 зол. і втекли. Також у радомськєм повіті вбили листєра Немєчка та забрали в нього почтє, мішочок із 38 зол.

Дня 17. жовтєя рано у Відні перед будинком головної почтє бандити застріляли листєра Руд. Лєндаєра. За вбиваниками пустилася поліція. Одного бандита зловили, другий застрілиєнє.

ПОЖЕЖА ПІД ЛЬВОВОМ.

У Бучковї, львівського повіту, необережність дїєїє із вогнем викликала пожежу хазєй-

ства Івана Гнатїшина. Пожежа знищила 7 хазєйств. Не було кому тєсїти пожежу, бо в сєлї нема пожежної сторожі.

ВИБОРИ ДО М. РАДИ В ДРОГОБИЧІ.

18. жовтєя відбулося в Дрогобичі голосування III. виборчого кола для доповняючих виборів до мїської ради. З українцїв вибрані: Петро Новосєльський та Теодор Шипайло, як заступник Теодор Гаврик.

40 ПОЇЗДІВ ГІТЛЕРІВЦІВ.

У Браншвайгу отворили конгрєс штурмових відділів Гітлєра. Із поєдинєких країв зголосили досі 40 спеціальних поїздів, що вєзуть штурмові формєції.

На вулицях мїста приходило до сутичок між гітлєрівцями й комунієтами. 7 людєй було ранєних. Тягарове авто, що вєзло до Браншвайгу 27 гітлєрівцїв, перевернулося. Власник автє агїнує, 4 гітлєрівцїв було ранєних.

Барикади на вулицях Браншвайгу.

Повідомляють з Берліна, що вулиці Браншвайгу від учора — це олин великий обєз. Зїхалося солє і цілої Нїмєччини 74.000 гітлєрівцїв, зорганізованєх у т. зв. пробовєні курїні, мають вони взяти участь у зїзді й манїфєстаціях. Перед гостинницєю, в якій мешкає Гітлєр пройшов почєсний похід 4.000 шлєських гітлєрівцїв із смолоєкидами.

У ночі відбувалиєсє сутички між гітлєрівцями й поліцєєю та робітниками. Опієля вибухла вулиця боротьба між населєнням і пробовєними гітлєрівцями. Гітлєрівцї поставили на вулицях барикади й почали правильний обстріл робітничих домів. Поліція вжила до боротьби танків. Обраховують, що є 60 важко і 1000 легко ранєних.

Манїфєстації гітлєрівцїв у Браншвайгу закінчилиєсє походом 100.000 пробовєників перед Гітлєром; похід трєвав 6 і пів години.

Міністр Грєєрєр одержав телеграму, що в Браншвайгу йде боротьба, багато ранєних лежить у лічницях, а всі зусилля поліції привєрнути порядєк дарємні.

ОТВОРЕННЯ ІРЛЯНДСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

В Деблінї в Лєстєргравї, сєбто в осідку парляменту вільної ірляндської держави отворили осїнню сєсію парляменту. Нарєд парляменту чєкають нєтерєлєиво, тому що в Ірляндї погіршилося політичне положєння.

Президент Кєстрєйєв зєсував заг. положєння країн на тлі останніх замахів, яких мєтою повалити політ. устрїй держави та її суспільні й промислові інєтїтуції.

Провідник рєсп. опозїції Фїєнна Фєйл, Де Валєра сказав, що опозїція поза парляментом не признає ніяких організації, котрі могли би рішати про долю країни. Так у перше Фїєнна Фєйл, від коли вїїшла до пєлати стєрдїла, що стоїть без заєтерєжень на ґрунті легальної парл. опозїції.

ВНЕСЕННЯ КОМУНІСТІВ ПЕРЕЙШЛО В РАЙХСТАГУ.

16. жовтєя на засіданні райхстагу комунієти зголосили вєнесєння, щоби не будувати панцирників, а гроші так заєщєдєнені вжити на харчування вбогих людєй. Тому, що націєналієтиє було в парляменті, комунієтиєне вєнесєння зголосило більшість 211 голосів комунієтів і соц.демократів обєх напрямків проти 180.

Урядовий комунікат зазначує, що уряд буде лише уповєжєнений понєхати будову панцирників, та — як не вже бувало — огляди конєчності вєнесєнням до денного порядку. У найближчих мїєсяцях можуть зєйти обєставини фїн. натурє, які вможливають урядові без огляду на ухвалу парляменту почати будову панцирників.

РАЙХСТАГ ВІДЛОЖЕНИЙ.

Наради Райхстагу відложили до лєтогє 1932. р. Опієля зібравєсє кабінєт, щоби радити в справі розпорядків у ділянці господарської та закордонної політики. На засіданні тїм визначили делегатів, які мають увїєйти в склад мїшанєї французько-нїмєцької комісії. Головою комісії вибрали канцлєра Брієнґа, його заступником Трєдлєнбургє.

НАРАДИ РАДИ СОЮЗУ НАРОДІВ.

Повідомляють з Жєнєви, що рано 18. ц. м. зїбралиєсє на нараду Ради Союзу Народів представники Зєдинєних Держав, Китаю й Японії. Нарада поручила прєдсїдєнєкові Ради приготувати вїдповідь на ноту Японії, а Комітєт 5-вох П розгляє. Однєчасно вїрїшили перєслати всім державам, які підписали догєвір Кєллєґа, змїєст телеграм, зрєдагованої на вєчїрній нараді, призначєної для тих держав, які входять у склад Ради.

Пізнїм вєчєром представник Японії доручив, прєдсїдєнєкові Союзу Народів, Брієннові оповїєстку, яка пояснює становїє японського уряду до запрошення Рєдою представника Зєдинєних Держав на нараду. Оповїєстка має три точки з вимогами вїєясєння сумнівів правних та конєтїтуційних. Цї сумніви висловив японський представник на попередніх засіданнях Ради, але вони не вєзла їх під увагу.

Китайський міністр про Рєду Союзу Народів.

Обговєруючи ноту Союзу Народів до Китаю, як до підписаної на протївоєнному догєворі держави, сказав міністр закордонних справ, що поєлага манджурського конфлікту примусила Соєз Народів покликатїєсє вперше на догєвір Кєллєґа. Соєз Народів не хоче допустити до війни Китаю й Японії.

СМЕРТЬ ЕДІСОНА.

Повідомляють із Нью Йорку, що внахїдник Тома Едїсон умер, 18. ц. м. в 3. год. ранку, підчас сну.

НАРАДИ ЛЯВАЛЯ НА МОРІ.

Прєм. Ляваль дієтає на кораблі „Іль де Франс“ телеграму від американського сєнєтєра Борєга, що хоче з ним стрїтїєсєя підчас його побуту у Вашингтоні. Конференція Ляваля з прєз. Гуєрєром буде довїрєчна й тайна. Ляваль запросив до сєбе на корабель французьких знєвцїв і розглядав із ними спєсєоби, як найкращє приготувити свої наради з прєз. Гуєрєром.

З покладу корабля „Іль де Франс“ повідомляють, що прємїєр Ляваль прєвїрєє докладно документи, виставлені заїнтерєсованими державами. Мають вони бути основою розмов про еконємієчну кризу, фїнансову, монєтарну, справу довгів і рєпараційних сплат, а та кож безпеки та роззбродєння.

Вєчєром прємїєр Ляваль прєводив у нараді яка мала прїєвєсти до зрівновєжєння настроїв зї знєвцями, які їдуть разом з ним до Вашингтєну.

Французькою сєкцією еконємієчного комітєту прєводитимє у заєступстві Ляваля держ. підєкрєтар Жїєнє. Нїмєцькою сєкцією прєводитє Брієнґ.

СПОРТ.

ЛІГОВІ МИСТЕЦТВА.

Краків. Висла-Лєґїєя 3:1 (2:0).

Лодзь. ЛКС—Вєрта 4:0 (2:0).

Вєрєшава. Гарбарня—Польєонїєя 3:2 (1:1).

ЗА ВХІД ДО ЛІГИ.

Лодзь. ЛТСГ—Напшуд (Лїпїєн) 4:1 (2:0).

Бєрєстє н. Б. 82 п. п.—22 п. п. (Сєдльєц) 4:1 (2:1).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Україна—АЗС 2:2 (2:0). В першій половині перевага України, а другій рівнорядна гра. Двоє воріт здобув для України Гонький.

Львів. Свїтєзь—Лєхїєя 1. Б. 5:0.

Львів. Олд Бой—Лєхїєя 1:0.

В ПЕРЕМІЩЛІ

в справі проєкту закону про устрій адвокатури.

Поправки урядового проєкту, ухвалені Видом Палати, пропонується вже урядовим і парламентарним чинникам із проханням узяти їх під увагу при подальших нарадах у правничій комісії союму та сенату.

сантименту, а навіть трішки плаксивості. Але й не можна теж виводити на сцену трьох старих парубків, які більше або менше поклоняються жінкам (у множині), добрим винам і кінськими перегонами, — щоб не створювати ситуацій і діяльностей, які — делікатно кажучи — не дуже годяться для інституток. Яким робом мала підніжена дитина, яку фігура на сцені мовчазний клауночок у кошину, всієї на вернути на шлях честоти 1) маму, що відпекає дітини, 2) батька, що покинув маму, 3) одну „легку“ дівчину, яка не має абсолютної свідомості своїх провин 4) старого паріба, професора біології, якого професія обчухала з усіх серпанків романтизму, — це вже тайна автора пєси. Є теж його тайною, як це він уміє „моральні науки“ гіперморального змісту переплукувати у дотєпах, з яких чимало є дотєпамі справді добрими. Іаша річ, що пєси втрохи не втратилаб, якщо режисер поскреслював би деякі нуднано-довгі моно і діяльнє позатирав дещо — однаково заперчену „пикантерію“, що й нацукровану сазданиість...

Найкращі креції дали виконавці маленьких епізодичних постатей — купця Гольдберга (Шослянд) і служника Якова (К. Левіцький). Гарно вжилися у свої ролі пані Лозінська і Медзінська, молодому артистові (і режисерові) Невириновичу ролі старшого, хоч весела й бодрого, професора не дуже підходила. — Виставлено псу добайливо. (14)

3 кіна.

КІНО „ЛЕВ“: „БЛАКИТНИЙ ЕКСПРЕС“, фільм
ма Айзенштайна.

Не є це один з найкращих зразків праці славного радянського режисера. Тема нагадує „Бурю над Азією" Пудовкіна: прості угнетених і азіатських азіатських народів європейцями. Фільма не має ніякої „історії"; нітоточка інтриги майже затримується в довгій нізці картин, що передають здебільша типи китайців. Типи китайців це найбільша вартість фільму; один вислів обличчя, інколи пара стиснених рухів у розповіді кажуть більш як хитро придумана інтрига. Радянські режисери зміють орудувати рухом маси; та здається, що в даному випадку саме ті місця (напр. сцени вуличної революції) сильно обрізані цензурою. Сцени з бунту хунхузів, що нападають на поліз і грабують його нагадують у неодному воєнні фільми. Найкращі — дрібні обсервації, передані жестом і мімікою.

Одночасно з „Блакитним експресом“ дають радянську знамениту комедію „Подружка з розуму“ за новелою Чехова. Пізнаємо в ній славного актора Тарханова, що роками був голою головою київського міського театру.

Зміна адреси 1 зол. Можна прислати пошто-
вими марками.

3 судової салі.

ПРОЦЕС ПРОТИ БОГДАНА КРАВЦІВА І 19
ТОВ. У ЛЬВОВІ.

В понеділок 19. X. починається процес проти Б. Кравців і його 13. товаришів, що їх обвинувачують у приналежності до УВО і ОУН, а деяких також в нападі на поштоvní вівід Біброк у кінці липня м. р. Розправна ця, як ми вже писали, триває ок. 6 тижнів, а відбуватиметься перед окремою лавою суддів присяжних.

— 〇 —

ЗА КОЛЯДУ НА „РІДНУ ШКОЛУ“

13. ц. м. окружний суд у Стрию судив Васи-
ля Хомина, церковного братчика з Волцнєва,
жидачівського повіту. На донос о Власенка, мос-
квофіла і пароха Волцнєва, повітовий суд у Жи-
дачеві присудив був йому п'ять днів арешту за
власитування коляди на „Р. Ш.". Окружний суд
розглянув справу і ухвалив обвинуваченого від-
дати та карі. Воронів адв. д-р Гарасимів. Слід
зазначити, що В. Хомин — один із свідоміших
селян Волцнєва.

— 〇 —

ЛИСТОПАДОВА ПРОПОВІДЬ ДЕРЖ. ЗРАДОЮ.

Перед чортківською лавою присягнув 14. жовтня о. Теодор Раченко, греко-лат. парох у Гусятині, обвинувачений у алогічній держ. зраді а \$ 55 ц. а. з. Цього проступку нія допустився, мон-дя, змістом промови, яку виголосив 1. XI. 1929 в церкві в Гусятині з нагоди жалобного Богослуження за померлих у війні Українських Странців. Згідно з актом обвинувачення ця проповідь подавала лише політичні моменти, бо о. Раченко, показуючи на уставлену в церкві мозаїку аплава

НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліана Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. П. пов. Тел. 54-46. 254—2

— Перед Вселенським Собором. Вселенський патріарх православних Фотій II, після усім автокефальним церквам оповістки, що 19 червня 1932 р. на Афонській Горі відбудеться передсоборний зїзд для підготовки Вселенського Собору. У зїзді візьмуть участь представники автокефальних церков.

— Знесення суду в Ніжанковичах? У висліді перевірки ніжанковицького суду через заст. трезидента окр. суду в Перемишлі, Вальдіній — окружний суд в Перемишлі хоче виготовити проект знесення повітового суду в Ніжанковичах.

— Коморники в Перемишлі. Кружляє погос-
доска, що в Перемишлі швидко почнуть урядувати
новоіменовані коморники, які будуть по-
дагоджувати всякі справи, які мають якінебудь
зв'язки із ексекційним поступованням.

— Вовки на Закарпатті. Повіdomляють з Ужгороду, що на Закарпатській Україні появилися тічні голодних вовків. Вони підходять сміливо під країни сіл, нападають на домашній скот і роблять серед нього спустошення.

— 3 краєвої хроніки. У Волі Белкинській, ярославського повіту, згоріло хазяйство Магнія Дідуса. Під замітом підпау арештувала поліція його шурина Ленарта. — Невідомий стрілець збив у ночі вікно війтові Стрілкова, стрийського повіту, Галіви. Галій відомий в околицях свого села русин-угодовець. Поліція арештувала під замітом намаганого збиваєва українського гімназиста. — Деякі радні Ніжанкович поклали мандати. Сподіються тепер іменування урядового комісара для громади, мав би ним бути дотеперішній бурмистр В. Добрянський.

— Нові польські бурси. В Чорткові збудовано велику польську бурсу на 120 учнів. Головою будови бурси є дир. місцевої польської гімназії Матушевський, тому не диво, що будови тої довершено не менше завдяки засобам жителів та українців (усіх так чи інакше залежних елементів), як самих поляків. — У Перемишлі збудували нову польську бурсу для ремісничої молоді, в якій найде приміщення 100 хлопців.

— Переполох у церкві. У церкві в Яссах у Бессарабії сталося нещастя. Підчас богослуження повстала електрична коротка лучба (т. зв. «куршлюс»). Несподівано крикнув хтось: «Горіть! Рятуйтеся, хто може!» Повстав переполох і в натовпі біля дверей юрба потоптала на смерть шість жінок і двоє дітей, а багато важко потурбувала.

— Велике нещастя у Веренчанці на Буковині. У вівторок, між 3.—4. год. завалилася кількаметрова скеля у громадському каменоломі Веренчанки. У каменоломі працювало 5-ох робітників. Чотирьох робітників придавило каміння на смерть, пятого врятували важко раненого. Згнули під завалищами: Дмитро Машикевич, Дмитро Дідух, Дмитро Совик та Іван Ясюк; важко поранений Юрко Удинський. Велике нещастя викликало потрясіння серед селян Веренчанки, всі побігли на місце випадку. Голосіння родин убитих пронизує повітря. Найстрашніше те, що трупів не можна покищо витягнути з-під гори каміння. Для його перевозки треба 20 вагонів; щоби спрятати завалища треба п'ять днів. Каменолом у Веренчанці належає до майна громади. В останньому часі йшла тут жива робота, бо громада постачала каміння на повітові шляхи. До сєреди вчорашнього не приїхали представники влади на місце випадку.

— Смерть дітей під радіостанцією. Повідомляють із Торіно, що там згинуло в нещасливому припадку двоє дітей зі захисту „Кігінія Генуї“. Трицять дітей бавилося під шоглою радіової станції; несподівано шогла завалилася та придавила двоє дітей. Важко поранені померли вони в лікарні.

— Дім вибудований за 11 годин. У Зах. Ст. Люїс (Зед. Держави) вибудовав будівничий Карль дім за 11 годин і виграв заклад 10.000 доларів. 7. год. рано: місце будови поросла травою. 9. год.: стоять уже підвалини. 12. год.: вибудувані мури до даху, бляхарі починають працювати над покрівлею, а рівночасно в домі закладають робітникам вікна й підлоги. Описав приступили до праці малярі й тощо на 6. год. ввечером була віся готова. Заїхали вантажні вози з хатною обстановкою. В 7. год. ввечером сиділи без запрошень гості при виставно накритих столах. Справді по американськи.

— Трошки статистики. У Варшаві в 1794 родин, які не мають чим платити за мешкання. Бездомні бродяги сплять під мостами та плодами.

— Зловили вбивника в Будапешті. Будапештська поліція арештувала на вулиці Будапешту румунського вчителя танців Августу Бульпеану. Румунська поліція розіслала за ним стежні листи, бо він убив молодого студента Флавія Грейну, з яким поїхав авто на прогулянку. Вбивник оправдується, що студент хотів примусити на ньому позичку 30.000 левів. Попраси авто переходили п'яні вояки і Бульпеану попросив їх, щоб витягнули „гризку собаку". П'яний вояк довго не думав і постріляв нещасного юнака. Будапештська поліція не повірила цим викрутам Бульпеану і його видадуть румунській владі.

— Попає у холодну глухонімий, бо не вміє держати язика за зубами. Перед місяцем поїхав на поліційну станцію, Нібург у Данії, гарний юнак. На запити, хто він і звідкіль, відповів: він кияком голови й мовчав. Не мав при собі ніяких документів і поліція не могла ствердити його тотожності. На карточці написав він, що він англієць і по званні оптик. У лічниці сказали лікарі, що юнак утратив пам'ять під час якогось випадку. Данська преса гомоніла про таємного англієця у Нібургу. Милосерні паночки відвідували його в лічниці й обдаровували його чоколядою та рожками. Невідомий глухонімий їв чоколяду, вполювався запахом рож і мовчав. Управа лічниці вирішила перенести його до захисту вбогих. І сталося чудо: глухонімий промовив: „Хоч би й волами мені туди тягнули, не піду!“ Вийшло на яву, що це 21-літній Рішард Кайм із Франкфурту. Зажартував собі й жив місяць, мов у бога за дверима. Та не вміє мовчати й буде за це покутувати в холодній.

3 театру.

ТЕАТР РІДНОРОДНОСТЕЙ: „КОЛИСАНКА“,
комедія на 3 дії М. Фодора.

Остання песа автора „Церковної миші“ що вийшла була і в український театральний репертуар, це такий кумедний мадирський гіляш, в якому не знати, чого насипано більше: паприки й перцю чи — пукру і меду. Тому де кому може та мішанина видатися занадто пікантною, а декому надто солодковою, а проте і ці і ті мусять признати, що варив їх не дилетант, а таки досвідлий і зручлий куховар, знаючий добре з цілим своїм кукошним вярстатом: сценою, технікою драми й різномодним смаком публіки.

Ідеалізувати дитини й згортаєзувати мате
ринства не можна ніяк без доброї мірки

